

Mötet om NAP och helheten i Ätrans vattensystem den 3 oktober 2024 i Gunnarps bygdegård

Deltagare: 54 personer

- Vattenkraftsägare: minst 26 personer
- Fiskevårdsområdesföreningar, andra verksamheter nära vatten: minst 15 personer
- Länsstyrelse/vattenmyndighet: 6 personer
- Kommuner (tjänstemän, politiker): 4 personer
- Övriga (Andra vattenråd, konsulter, okända): 10 personer

Program:

- 10:00 Välkommen! *Ordförande Wanja Wallemyr, Ätrans vattenråd.*
Vattenrådet och dess arbete. *Åtgärdssamordnare Johan Andersson, Ätrans vattenråd.*
LIFE Halland, Ätran-Högvadsån. *Elisabeth Thysell, Johan Cederbrink och Fredrik Nöbelin, Länsstyrelsen Halland.*
Film med exempel på olika frågor.
Vattensystemets hydrologi, transport och grundvatten. *Johan Rådman, SGU.*
Nationella omprövning av vattenkraften.
Vad händer och hur går det? *Emma Hagström, Länsstyrelsen Västra Götaland.*
Miljökvalitetsnormer (MKN). Vad betyder dessa i omprövningen? Vad händer när man får ny kunskap om vattnet? *Vattenvårdsdirektör Annika Ekvall, Vattenmyndigheten Västerhavet.* Se även: [Frågor och svar | Vattenmyndigheterna](#)
Fiskvandring och biologisk mångfald. *Mattias Larsson, Göteborgs universitet och Sportfiskarna.*
- 12:00 Lunch till självkostnadspris
Regeringens NAP-remiss, vad innebär den? Erfarenheter från Svensk Vattenkraftförening. *Viktor Falkenström, Svensk Vattenkraftförening.*
Ålyngelledare, mm. *Jan-Åke Jakobsson, Vessige Vattenkraft AB*
Att se helheten och exempel från Suseån. *Andreas Bäckstrand, Rejlers AB och Lars-Åke Östergren Susedalens kraft AB.*
- 14:20-15:45 Workshop: Utmaningar, möjligheter och samverkan. Hur kan vi ta vara på varandras kunskaper? Hur kan vi få en bra process för ökad samverkan, mer lokalt deltagande, större helhetssyn, kreativa lösningar och verkstad med de medel som finns? (läs vidare om upplägget i presentation)

Presentationer från föredrag finns på vattenrådets hemsida (inom kort):

<https://atransvattenrad.se/seminarier/>

Sammanställning av tankar och frågor från grupperna

Läsanvisning: All text från grupperna har tagits med i dokumentet. Varje punkt motsvarar en lapp. Några grupper hade själva sorterat sina lappar under rubriker. För övrigt har vi tagit oss friheten att tolka lapparna och sortera dem under rubriker för att göra det överskådligt. Hör av dig om det är något du vill ändra! Avsikten med workshopen var inte att komma överens eller hitta lösningar utan att få höra varandra och få fram frågor och tankar som deltagarna tyckte var angelägna. Detta är något vi var och en kan ta med oss från mötet och fundera vidare på. Vi kommer även att arbeta vidare med tankarna och frågorna under vattenrådets höstmöte under dagen den 5 december dit alla intresserade är välkomna.

Wanja, Magnus, Johan och Peter

SAMVERKAN och DELTAGANDE

Förhållningssätt

- Låta alla komma till tals
- Respekt för varandra. Lyssna. Ödmjukhet
- Håll i och håll ut.
- Delaktighet
- Lyhördhet, förståelse, dialog, lyssna in.
- Var ärlig oavsett intresse.
- Komma överens: Hjälpas åt för bästa lösning. Därför är vi här!
- Tillit!!!
- Långsiktigt tänkande. Hur fungerar detta om 200 år?

Samarbete och hjälpas åt

- Ta vara på olika kompetenser
- Samarbete mellan olika intressen
- Samarbete mellan VU (Verksamhetsutövare)
- Vår förening måste arbeta sammanhållande för att sammantaget bli starka. Detta ger styrka.

Lokalt deltagande

- Lösningar med lokala förutsättningar
- Aktivt deltagande: – lämna synpunkter – lämna in underlag
- Ta vara på viljan.
- Delaktighet i processen
- Aktivt deltagande.
- Samla in lokal kunskap
- Fånga in fiskevårdsområdenas kunskap

Hur få ut info så att alla/fler blir involverade?

- Hur kan fiskevårdsområdena vara en resurs?
- Hur bli mer delaktiga i samverkan/råd?
- Hur får man ut information till personer som inte var här idag?
- Kontakta grannar

Vattenrådet

- Vattenråden, mötesplats för samverkan
- Vattenråden är en bra neutral plattform för dialog! Viktigt att vattenrådet inte försöker göra alla nöjda utan arbetar för vattnets bästa.
- Vattenrådet kan hjälpa enskilda att hitta + svara på remisser.
- Vattenrådets uppgift är inte att hitta en gemensam ståndpunkt, eller göra alla nöjda, utan vara en länk mellan det lokala och myndigheter, och samla ihop och vidarebefordra lokala synpunkter och kunskap
- I glappet mellan samverkan och samrådet kan vattenrådet fylla en viktig funktion. Större helhetssyn behövs.
- Vattenråden bör vara mer involverade i MKN, eller ha mer att säga till om vid normsättningen
- Är du medlem i Ätrons vattenråd? Om inte, ansök om det.

EKOSYSTEM - MILJÖ

Naturvärden

- Vad är en lax värd? En flodpärlmussla? Ål?
- Rädda ålen!
- Andra arter än lax och öring. Vilka arter ska vi följa upp?
- Fortsatt fiskräkning

Koppling till havet

- Havet primärt för födan. Skafferiet – ingen mat, ingen uppväxtmiljö.
- Havet, ålgräsängar, uppväxtmiljö

Invasiva arter

- Signalkräfta - Öringen
- Gösen - siklöja
- Produktionsförlust. Signalkräftan äter allt.
- Invasiva arter. Finns behov av barriärer?

Vattenkvalitet

- Skogsbrukets påverkan på vattenkvalitet. Hur få in det? Kantzonerna!?
- Torvmossarna i Svenljunga. Torvfällor ej i funktion.

Dammar och översvämningar

- Kraftverken kan motverka översvämning.
- Ersättning till dammar för att motverka översvämning.
- Det rivs dammar vid kraftverk och andra .. dammar. Det byggs nya dammar. Det känns helt gallet.
- Vattenreglering, stora flöden. Dammar är viktiga. Djur, växter.
- Kan man omförhandla en vattendom? Regleringsamplituden. Sänka övre gränsen. Höja undre gränsen.
- Fulla magasin Åsunden, Fegen. Leder till översvämningar. Svårt att ändra vattendom.
- Mjukare vattenreglering, mindre översvämningar. Kalv är en mycket utsatt ort.
- Idag har det ej pratats om: Vi som drabbas av översvämningar mellan vattenregleringar. Djur ovan vattenytan. Yetski-åkande.
- Översvämningar i kalvsjön måste åtgärdas. Varje år översvämmas Kalvs familjecamping och jordbruk runt om. Ändra vattenregleringarna.

- Rensa Lillån mellan kalv Ö Frölunda för bättre flöde.
- Jätteviktigt att myndigheter samverkar tidigt vid höga flöden.

ENERGI

Elproduktion

- Utöka elproduktionen
- Vattenkraft jämfört med vindkraft. Hållbarhet över tid. Påverkan på miljön är stor vid vindkraft.
- Vill behålla vattenkraften – hur gör vi detta på ett rimligt sätt
- Energi. Gemenskaper
- Sol och vind kan omöjligt anses ersätta vattenkraft som bättre för miljön.

Beredskap

- Sälja elen lokalt. Beredskap.
- Beredskapskraften innan det händer något t ex den ryske djävulen.
- Att kunna hålla igång ett lokalsamhälle vid kris, större helhetstänk.

NAP-PROCESSEN

- Samverkansprocessen är oerhört viktig! Ta vara på möjligheten att komma fram till rimliga lösningar i god tid för huvudförhandling.
- Är MKN korrekt? Passa på att ta fram eventuella felaktigheter
- Vattenmyndigheten samråder enligt 5:4 VFF kring färdiga förslag. Men ska samverka med berörda enligt 2:4 VFF innan förslag tas fram. Detta sker inte.
- Stora vattenkraft = stora problem. Små kraftverk = mindre problem. Ändå mest åtgärder i små kraftverk.
- Små vattenkraftverk verkar bedömas utifrån konstiga byråkratiska grunder. Tänk om! Småskalighet behövs.
- Potentialen på anläggningar. De stora då?

Lokalt samråd

- Lokala samråd/vattenförekomst
- Tidigt samråd före/innan förslag till MKN på remiss
- Lokala samråd på gräsrotsnivå. Kraftverksvis.
- Mindre samrådsgrupper bra? Vem organiserar? Vattenrådet? Vid behov kraftverksägare.
- Vem gör tydlig inbjudan till dessa grupper (4 st): Kraftbolag, Vattenråd, Sakägare, markavvattningsföretag?
- Samråd kommuner

Åtgärder vid sidan av NAP:en

- Hur prioriterar vi åtgärder i förhållande till omprövningen.
- Dammar som inte är med i NAP:en. Hur skall dessa hanteras?

Tekniska lösningar

- Gallerkonstruktion viktigt!
- Rimliga minitappningar MLQ är ett dåligt mått på vad som är rimligt
- Det måste vara BMT att få till en fiskväg med så lite vatten som mål.
- På något vis omlöp som fungerar bra överallt.

Goda exempel

- Exempel från Vessige kraftverk. Ålyngel kommer upp naturligt. Om det fanns ålyngelledare vid kraftverken i Ätran skulle vi få ål långt upp i Ätrans vattensystem.
- Det finns goda exempel

Historik och vattendomar

- Kunskap om verksamheten historiskt :- kultur – fiske
- Vad säger vi gör rätt nu? De äldre domarna var väl underbyggda och bör ej förkastas.
- Dokumentera vad för historia som finns. Nytt, hot, möjligheter.

Oro/känslor/förändring

- Det verkar vara mycket känslor. Förändring, är det möjligt? Har mångfald en chans?
- Oro för omprövning

Äganderätt

- Ägande-/brukanderätten naggas.

Ekonomi

- Dyrt att ompröva vattendom. Varför ska bara en stå för kostnaden.
- Ekonomi, ersättning
- Ska pengarna gå till utdragna juridiska processer eller till nytta för vattnet.

Information

- Var hittar man info? Bra länkar?
- Nyfikenhet. Hitta information och vart?

Politik - ge rimliga förutsättningar

- Tidspress
- Tänk mer helhet.
- Större tydlighet, utnyttja möjligheterna som finns i EU direktivet istället för att sätta sig i normer där allt blir låst.

Myndigheter

- Önskar tydlighet från myndigheter – Vattenmyndigheten och länsstyrelsen. Svårt med MKN och process kring detta.
- Koloss. Förstår inte. Svårt att sätta sig in i.
- Begreppsförvirring.
- Det är för komplicerat. Är det risk att man inte orkar med alla processer? Vilja finns – tiden är en utmaning. Vågar man lita på myndigheter, gäller det som sägs när man kommer till domstol? Är det rimligt att det ska gå så stora medel till domstol mm. Vad hade man kunnat göra för de medlen istället.
- Myndigheter måste tala klarspråk och stå upp för sin roll och sina beslut.
- Tydligare om när och var olika berörda får yttra sig.
- Visa i praktiken vad olika beslut kommer att betyda i praktiken på lokal nivå. Dvs. göra det teoretiska begripligt för alla.
- Myndigheter måste tala klarspråk och stå upp för sin roll och sina beslut.
- Önskar enklare språk med större tydlighet.

ÖVRIGT

- Oklar lapp?: 1974 års regeringsform
- Längre skrivning som fotats av:

Beredskapskraft (elberedskap-ö-drift på lokal nivå) har ingen koppling till normställningen så det resulterar i mindre stränga krav. Vägledning om detta finns som Energimyndigheten tagit fram och har varit ute på remiss två gånger. Havs- och vattenmyndigheten har dock gänt vägledningen så den inte ska vara tillgänglig.

Vindkraft kan inte ersätta vattenkraft. Det gör inte att ersätta elproduktionen med ett vindkraftverk som står still. Varken vindkraft, solkraft eller biogas kan inte ersätta produktionen i ett vattenkraftverk så det är bättre för ~~miljön~~ miljön. Vattenmyndigheten måste ha denna inställning i normställningen. Fortsätter vattenmyndigheten att ha inställningen att vindkraft kan ersätta vattenkraft är samverkan meningslös.

miljökvalitetsnormerna är det stora hindret för samverkan. Bo Sjölén

KMV och eller undantag mindre stränga krav utnyttjas inte fullt ut enligt vad EU-rätten medger, alltså nu gällande gällande regelverk ger utrymme för mycket mer.

komplexiteten är mycket mer komplicerad nu än tidigare. Inga förenklingar har skett.